

53_14_NIF/Foto: Stein J. Blørge

NORGES
IDRETTSFORBUND

EIERSKAP TIL IDRETTSARRANGEMENTER

Rapport av 16.04.2014

Innholdsfortegnelse

Sammendrag

1. Innledning
2. Mandat
3. Idrettspolitisk dokument
4. Beskrivelse og definisjon av idrettsarrangementer
5. Idrettsproduktene
  - 5.1. Idrettsproduktene – rettslig vern
    - 5.1.1. «Klassiske» arrangementsinntekter
    - 5.1.2. Medierettigheter
    - 5.1.3. logo og navn
    - 5.1.4. Arrangementskonsept
    - 5.1.5. Kamp- og konkurranseregler
  - 5.2. Idrettsproduktene – organisatorisk fortrinn
    - 5.2.1. Frivillighet
    - 5.2.2. Kompetanse
    - 5.2.3. Deltakelse
    - 5.2.4. Antidopingregler
    - 5.2.5. Offentlige regler som påvirker konkurransen
    - 5.2.6. Tilgang til konkurransesystemer
    - 5.2.7. Forholdet til statlige og lokale myndigheter
    - 5.2.8. Verdier og «goodwill» rundt arrangementer i regi av den organiserte idretten
    - 5.2.9. Forsikring
6. Hvem kan kreve beskyttelse og hvordan
7. Oppsummering

Kilder

Sammendrag

- Rapporten omhandler eiendomsrett til idrettsarrangementer, der idrettens eierskap utfordres av eksterne kommersielle aktører. Interne rettighetsforhold i idretten berøres ikke. Sistnevnte forhold reguleres av NIFs lov.
- Den organiserte idretten arrangerer de fleste idrettsarrangementer i Norge. Dette gjøres gjennom en velutviklet organisasjon, frivillig innsats, arrangementskonsepter, kompetanse og regelverk som er utviklet over lang tid. Det gir både rettigheter og konkurransefortrinn i forhold til kommersielle aktører.
- Et idrettsarrangement er sammensatt av flere «innsatsfaktorer» levert av idretten. Samlet omtales disse som «idrettsproduktet». Noen innsatsfaktorer er unike for den organiserte idretten, mens andre er generelle. De unike er eksempelvis idrettens konkurransesystem, idrettens regelverk og idrettens kompetanse, mens de generelle kan være eiendoms- eller disposisjonsretten til arrangementsstedet.
- Arrangøren av idrettsarrangementer har normalt eiendomsretten til arrangementet, med tilhørende rettigheter som medierettigheter, billettinntekter og reklamesalg. Denne retten er hovedsakelig forankret i eiendoms- eller disposisjonsretten til arrangementsstedet. Den organiserte idretten har ingen enerett til å arrangere idrettsarrangement.
- Et idrettsarrangement som sådan har ikke opphavsrettslig vern slik man har innenfor litteratur og kunst, men deler av arrangementet kan ha et slikt vern, som eksempelvis arrangørens logo og navn etter varemerkeloven.
- Idrettens konkurranseregler er utviklet av den organiserte idretten, men ettersom de vanligvis er allment tilgjengeliggjort vil de normalt ikke ha noe særskilt rettslig vern. Uautorisert kopiering og salg av regelhefter uten tillatelse vil kunne bli stoppet etter markedsføringsloven.
- Et særpreget arrangementskonsept kan ha et rettslig vern mot etterligning med hjemmel i markedsføringsloven.
- Den organiserte idretten har et organisatorisk fortrinn ved at den «eier» konkurransesystemet, for eksempel norgesmesterskapet, en serie og retten til å

kvalifisere seg til internasjonal deltakelse. Dette gjør det mulig å stille vilkår for deltakelse.

- Den organiserte idretten leverer en rekke innsatsfaktorer til idrettsarrangementene som ikke nødvendigvis har et rettslig vern, men som man kan ha et behov for å både synliggjøre og beskytte. Dette har arbeidsgruppen valg å kalle et organisatorisk fortrinn.
- Det organisatoriske fortrinnet omfatter kompetanse til teknisk gjennomføring, grunnleggende regler og organisasjon knyttet til medlemskap, forsikring, sanksjonering, antidoping og overholdelse av offentlige regler som påvirker aktiviteten. Idretten disponerer også betydelige ressurser i form av anlegg og tilgang til offentlige støtteordninger. Dette er «innsatsfaktorer» som private arrangører ikke har tilgang til.
- Den organiserte idretten vil under visse vilkår kunne hindre enkeltmedlemmer og organisasjonsledd å delta i konkurrerende virksomhet.
- Det må foretas en konkret vurdering for å finne de best egnede virkemidlene i hver enkelt sak for å beskytte og utnytte idrettens arrangementsrettigheter. Idretten må ha nødvendig kompetanse på området.
- Idretten må arbeide kontinuerlig med videreutvikling og markedsføring av idrettens «produkter» slik at den organiserte idretten ivaretar sin posisjon som hovedleverandør av idrettsarrangementer i Norge.

1. Innledning

Den organiserte idretten arrangerer de fleste idrettsarrangementer i Norge. Idrettens eierskap til idrettsarrangementer er imidlertid et tema som utfordres. Oftest aktualiseres problemstillingen gjennom arrangementer hvor private, og/eller kommersielle aktører ønsker å avvikle idrettskonkurranser alene eller i samarbeid med den organiserte frivillige medlemsbaserte idretten. Idretten bør være positiv til at slike aktører benytter idrett som arena for sine arrangementer da dette kan bidra til økt interesse for idretten og danne grunnlag for flere medlemmer. Det reises imidlertid tidvis krevende problemstillinger mellom de ulike aktørene både når det gjelder samarbeid og konkurrerende virksomhet. Det henvises stadig til behovet for juridiske avklaringer. Norges idrettsforbund (NIF) ønsker å være godt forberedt og i forkant av disse problemstillingene slik at det kan ytes bistand og veiledning til organisasjonsleddene.

For å kunne gi slik veiledning er det viktig å fastslå hvilke rettigheter idretten faktisk har. NIF har i årenes løp nedsatt en rekke utvalg og komiteer for å utrede problemstillinger knyttet til dette, og det er gitt verdifulle bidrag til utviklingen av idrettens regelverk og forståelse av idrettens kommersielle forhold. Denne rapporten søker å gi et samlet bilde av eiendomsretten til idrettsarrangementer og belyse hvilken rettslig beskyttelse disse har.

Idrettsstyret vedtok i sak 195 i IS-møte nr. 25 (2011-2015) å nedsette en arbeidsgruppe som skal vurdere de rettslige sidene og beskrive de juridiske utfordringene ved oppfyllelsen av målsettingene ved Idrettspolitisk dokument pkt. 1.7 «Eierskap til idrettsarrangementer».

Arbeidsgruppen har bestått av følgende personer:

- Kristin Kloster Aasen, 2. visepresident, Norges idrettsforbund
- Niels R. Kiær, Rime Advokatfirma DA
- Tomas Kristensen, Advokatfirma Kleven & Kristensen
- Morten Johnsen, Norges idrettsforbund

2. Mandat

Idrettsstyret vedtok følgende mandat for arbeidsgruppen:

”Gruppen skal foreta juridiske avgrensinger og avklaringer i forhold til IPDs bruk av eierskapsbegrepet knyttet til idrettsarrangementer. I arbeidet blir det naturlig å foreta en beskrivelse og definisjon av idrettens arrangementer og eventuelt identifisere de elementene av et idrettsarrangement (idrettsproduktet), som kan antas å inneha et rettslig vern for den organiserte idrettsbevegelsen.”

Hensikten med utvalgsarbeidet er, i den grad det er mulig, å gi objektive juridiske innspill i forhold til idrettsbevegelsens rettigheter på området. Tidligere utredningsarbeid vedrørende eierskap til idrettsarrangementene har ofte vært dominert av ulike idrettspolitiske tilnærminger til temaet. Det har vært naturlig gitt disse utvalgenes mandat og sammensetning. Denne arbeidsgruppen har imidlertid et rent juridisk og avgrenset mandat ved at eventuelle idrettspolitiske utfordringer som identifiseres av utvalget, forutsettes behandlet av Idrettsstyret i etterkant.

Mandatet er begrenset til å omhandle problemstillinger der idrettens arrangementer er utfordret av private/kommersielle aktører. Arbeidsgruppen vil derfor ikke behandle interne rettighetsforhold mellom organisasjonsleddene. Disse finner sin løsning gjennom NIFs lov og den fastlagte strukturen i medlemsorganisasjonen.

3. Idrettspolitisk dokument

Idrettstinget 2011 vedtok følgende målsetting i Idrettspolitisk dokument (IPD) 2011 – 2015 pkt. 1.7 Eierskap til idrettsarrangementer:

«Mål: Norsk idrett skal sørge for å ha kontroll med alle idrettsarrangement og rammene for fremtidig idrettsutøvelse ved at,

- *NIF sikrer lovgrunnlaget for fremtidig eierskap til idrettsarrangement*
- *Alle arrangører er forpliktet på fair play og idrettens verdigrunnlag*

- *En rimelig andel av inntekten går tilbake til idretten»*

Målsettingen er ambisiøs og tydelig, og innenfor den organiserte medlemsorganisasjonen er den lett å gi sin fulle tilslutning. Målsettingen formidler imidlertid en presumsjon om at den er i tråd med, og støttes av alminnelig sivilrettslig lovgivning. Det er ikke uten videre tilfellet og utvalget mener derfor at den forventning som tilkjennegis gjennom IPDs formuleringer nok må dempes noe. Arbeidsgruppen vil på denne bakgrunn gjennomgå ulike rettslige grunnlag som kan gi et rettslig vern for idrettsarrangementer.

Gjennom en tydeliggjøring av de rettslige grunnlagene vil idretten kunne oppnå at arrangementene gjennomføres i tråd med målsettingen i IPD.

4. Beskrivelse og definisjon av idrettsarrangementer

Det er viktig å angi relevante momenter for hva som skal anses som et ”idrettsarrangement” i relasjon til de aktuelle problemstillingene som blir behandlet i rapporten. Dette vil gi føringer for hvilke arrangementer idretten bør forsvare med de virkemidler som blir omtalt under pkt. 5.

Følgende arrangementer vil alltid være å anse som et idrettsarrangement innenfor den organiserte idretten:

- Konkurranser oppført på særforbunds terminlister
- Idrettskonkurranser arrangert av organisasjonsledd

Kjennetegn på idrettsarrangementer innenfor den organiserte idretten er:

- Arrangementet arrangeres av et organisasjonsledd
- Frivillige medlemmer i idrettslag deltar i forbindelse med gjennomføringen av arrangementet
- Aktiviteten er idrettsaktivitet i tråd med NIFs lov § 1-2 (1)
- Aktiviteten er avhengig av dommere/arrangøransvarlige/tekniske delegater i henhold til et formelt reglement

- Aktiviteten finner sted på/ved idrettsanlegg
- Deltakelse er betinget av betaling av startkontingent
- Deltakerne er medlemmer av idrettslag
- Resultatene fra arrangementet er offentlig tilgjengelig
- Idrettens konkurransebestemmelser/regelverk benyttes i forbindelse med arrangementet
- Arrangementet er oppført på en terminliste
- Arrangementet er åpent for alle, evt. med medlemskap i et idrettslag
- Arrangøren selger billetter og/eller kioskvarer
- Det utarbeides regnskap for arrangementet

De følgende aktivitetene er typisk ikke et idrettsarrangement (negativ avgrensning):

- Uorganisert idrettslig aktivitet
- Uformelle konkurranseaktiviteter ("selskapsleker")
- Bedriftsinterne arrangementer
- Ad hoc pregede arrangementer

Rapportens overordnede definisjon av et idrettsarrangement innenfor den organiserte idretten kan etter dette uttrykkes som:

«Et arrangement eller konkurranse innen idrett hvor enkeltutøvere, lag eller dyr deltar, og som er regulert av den/de aktuelle idrettens/idrettenes nasjonale og internasjonale organisasjonsledds regelverk og gjeldende kamp- og konkurransereglement.»

Definisjonen er ikke begrenset til konkurranser, men vil også omfatte oppvisninger og organisert trening.

5. Idrettsproduktene

Et idrettsarrangement er sammensatt av en rekke nødvendige innsatsfaktorer levert av idretten. Samlet kan man omtale dette som «idrettsproduktet». I dette kapitlet vil vi gjennomgå de mest typiske idrettsproduktene og hvilke mulige hjemmelsgrunnlag som

kan anføres for å verne disse. Videre vil vi behandle de organisatoriske fortrinn som den organiserte idretten kan ha behov for å synliggjøre og beskytte.

5.1 Idrettsproduktene - rettslig vern

Den organiserte idretten arrangerer de fleste idrettsarrangementene i Norge og det rettslige utgangspunktet er at den som arrangerer et idrettsarrangement også har eiendomsretten til arrangementet med tilhørende rettigheter som eksempelvis medierettigheter, vederlag fra publikum og salg av reklame.

Idrettens regelverk regulerer kun forhold mellom organisasjonsledd/medlemmer i NIF og kan derfor ikke påberopes eller benyttes overfor private/kommersielle aktører uten at de eksplisitt har underkastet seg disse. Etersom idrettens bestemmelser kun gjelder rettighetsfordeling mellom organisasjonsledd i den organiserte idretten, gir den ikke idrettens organisasjonsledd noen større rett til å arrangere eller påberope seg eierskap til idrettsarrangementer enn private/kommersielle aktører.

I de tilfeller hvor andre urettmessig benytter den organiserte idrettens «idrettsprodukter», må derfor idrettens vern av dette utledes fra andre hjemmelsgrunnlag enn NIFs lov. Dette blir behandlet i det følgende.

5.1.1 «Klassiske» arrangementsinntekter

Idretten vil i kraft av å eie eller disponere idrettsanlegg kunne sette vilkår for bruk av anlegget. Dette omfatter retten til å kreve inngangspenger, selge reklame på stadion og selge kioskvarer. Denne retten er hjemlet i eiendomsretten/disposisjonsretten til anlegget, og vil i utgangspunktet gjelde både der arrangøren eier eller leier anlegget.

5.1.2 Medierettigheter

Arrangøren har eiendomsretten til medierettighetene som et arrangement genererer. Dette ble først slått fast i «Nordlysdømmen»¹. Dommen fastslår at Norges Fotballforbund var innehaver av markeds- og medierettighetene til en fotballkamp, og at de derfor kunne

---

¹ Upublisert rettsavgjørelse avsagt av Tromsø byrett av 21. mai 1986.

nekte avisen Nordlys å kringkaste en kamp mellom Harstad IL og Tromsø IL direkte på nærradio. Hjemmelsgrunnlaget for rettens standpunkt kommer ikke klart frem, men retten la til grunn en helhetsvurdering, der det særlig ble lagt vekt på det urimelige i at Radio Nordlys fritt skulle disponere over et produkt som var skapt av andre. Dette synspunktet er lagt til grunn i senere rettsavgjørelser.²

Dansk Høyesterett la til grunn en lignende begrunnelse i 1982. Tvisten sto mellom Dansk Boldspill Union og Danmarks Radio. Dansk Høyesterett avgjorde da at arrangøren av fotballkamper, med grunnlag i alminnelige rettsgrunnsetninger, hadde rett til å motsette seg utsending av opplysninger og hendelser i samtidig spilte kamper før kampene var avsluttet.³

Det må antas at et underliggende argument i disse sakene har vært at arrangementene har vært gjennomført på en lukket stadion, dvs. et område der arrangøren har hatt en faktisk kontroll. Markedsføringslovens § 25 om urimelig forretningsskikk vil også kunne spille en rolle der partene i tvisten kan anses å være næringsdrivende.

Arrangørens senderrettigheter må avgrenses mot pressens nyhetsrett, som gir pressen rett til å gjengi korte nyheter fra idrettsarrangementer, som eksempelvis resultatservice.

Eldre rettspraksis fra utlandet gir ikke arrangøren beskyttelse der arrangementet foregår utenfor en lukket arena, eller der arrangøren ikke har slik faktisk kontroll over arrangementsstedet at de har hjemmel til å hindre opptak⁴. Dette gjelder f.eks. gateløp, landeveissykling og konkurranser i terrenget utenfor et stadionområde. Arrangøren vil for slike arrangementer trolig ha grunnlag for å kunne bortvise uhjemlede kringkastere fra start- og målområde samt opparbeidede passeringspunkter underveis. Omfanget av arrangørens rettigheter i slike konkurranser må utledes fra det grunnlag arrangøren har for å benytte et område.

---

² ”Hansvoll-dommen” Bergen tingretts som av 3 april 2003 og ”TV2 dommen” Borgarting Lagmannsretts dom av 7. november 2000.

³ UfR 1982 s. 179

⁴ Gulbrandsen og Hoffmann: Rettigheter i idrettsarrangementer (complex 3/83 s.39 flg.

Arrangøren har en svakere rettslig beskyttelse mot kringkasting av konkurranser utenfor opparbeidete områder. Skulle problemstillingen oppstå vil man måtte foreta en konkret vurdering av faktum, omfanget og partenes interesser.

Idrettens medierettigheter er behandlet i ”Idrett og Jus” 4 utgave⁵, Lov og Rett 02/2002⁶ samt Complex 3/83 jf. note 4.

5.1.3 Logo og navn

Idrettsarrangementer som sådan har ikke opphavsrettslig vern (Se for øvrig pkt. 5.1.4 om arrangementskonsept). Det begrunnes i at det ikke er snakk om fremførelse av et åndsverk. En arrangørs navn og logo kan imidlertid ha et rettslig vern.

Et klubbnavn vil kunne ha vern som varemerke, enten ved at det er registrert eller at det er innarbeidet, jf. varemerkelovens § 3. Vilkåret er at varemerket benyttes i eierens næringsvirksomhet, jf. varemerkelovens § 1.

Et organisasjonsledds logo eller emblem (for eksempel logoen til Norges Fotballforbund, Vålerenga etc.) vil kunne ha beskyttelse som et varemerke, enten ved at det er registrert eller at det er innarbeidet, jf. varemerkelovens § 3. Varemerker registreres hos Patentstyret.

Dersom et organisasjonsledd har varemerkebeskyttelse, vil det kunne stille vilkår for bruken av varemerket. Eksempler på dette er eliteklubbers salg av supporterutstyr med klubbens logo påført. Misbruk av andres varemerke kan sanksjoneres i henhold til varemerkelovens §§ 57 og 58 ved forbud mot bruk og erstatningskrav.

Det er som nevnt et vilkår for varemerkebeskyttelse at merket benyttes i forbindelse med næringsvirksomhet. Dette vil være tilfelle for eliteklubber, men ikke for det store flertall av idrettslag som ikke driver idretten som en næringsvirksomhet. Klubbnavn og

---

⁵ Flågan og Svendsen: Idrett og Jus, 4. utg. kap. 4: Idrettens markeds- og medierettigheter

⁶ Lunde: Rettsvern I nordisk rett for idrettsarrangement, konkurranser og liknande hendingar som eignar seg for utsending eller referat gjennom radio eller i TV.

emblemer for idrettslag som ikke benytter merket i næringsvirksomhet vil likevel kunne ha et vern mot at andre idrettslag registrerer samme navn, jf. NIFs Forskrift om navn på idrettslag § 2.1. Misbruk av amatørklubbers navn og logo kan videre tenkes å være uaktsomt, og eventuelt økonomisk tap for innehaveren kan gi grunnlag for et erstatningskrav.

Arbeidsgruppen har ikke behandlet individuelle utøveres rettigheter.

5.1.4 Arrangementskonsept

Med arrangementskonsept menes at et idrettsarrangement inneholder elementer som gjør det unikt i forhold til andre idrettsarrangementer. En arrangør kan ha et rettslig vern av et slikt konsept dersom det kan anses å tilhøre denne.

Dette underbygges av en midlertidig forføyning avsagt av Sør-Trøndelag Tingrett i sak 10-001199TVI-STOR vedrørende et arrangement kalt «Spar Jentebølgen». Retten forbød Midt-Norge Sør Bedriftsidrettskrets å arrangere, markedsføre eller på annen måte promotere konkurranse identisk med eller tilsvarende arrangement «Spar Jentebølgen», unntatt i samarbeid med Bislett Alliansen. Forut for saken hadde partene samarbeidet i flere år om dette arrangementet, men bedriftsidrettskretsen hadde trukket seg for 2010 og i stedet arrangerte et eget arrangement. Retten fant det sannsynliggjort at bedriftsidrettskretsens lansering av sitt eget arrangement i 2010 var en etterligning av Bislett Alliansens frembringelse av «Spar Jentebølgen», og at den på en urimelig måte dro nytte av Bislett Alliansens innsats, og at det medførte fare for forveksling, jf. Markedsføringslovens § 30. Videre var bedriftsidrettskretsen underlagt en streng lojalitetsplikt overfor Bislett Alliansen i forhold til det arrangementet de hadde stått sammen om over flere år.

Arbeidsgruppen legger til grunn at aktuelle rettslige grunnlag for å kreve eierskap til et arrangementskonsept vil kunne være markedsføringslovens § 25 om god forretningsskikk og markedsføringslovens § 30 om forbud mot etterligning som innebærer en urimelig utnyttelse av andres innsats, samt alminnelige prinsipper om lojalitet i kontraktsforhold.

For at markedsføringslovens § 30 skal komme til anvendelse må det foreligge en etterligning. I tillegg må etterligningen innebære en urimelig utnyttelse av en annens innsats eller resultater og som medfører fare for forveksling som faller inn under lovens ordlyd. Det må således gjøres en konkret helhetsvurdering av arrangementene. Relevante momenter vil være arrangementets særpreget og originalitet samt dens faktiske innarbeidelse i markedet.

Videre vil det være relevant å se hen til om den krenkende part har opptrådt illojalt ved å utnytte tidligere forretningsforhold mellom partene. Da vil markedsføringslovens § 25 om god forretningsskikk og prinsippet om lojalitet i kontraktsforhold kunne komme til anvendelse.

5.1.5 Kamp- og konkurranseregler

Definisjonen av idrett i NIFs lov § 1-2 (1) inneholder blant annet at aktiviteten skal være «målbar etter godkjent regelverk». Det innebærer at alle idretter har et regelverk som regulerer innholdet av aktiviteten. Dette for å gjøre aktiviteten målbar, men også å sørge for at aktiviteten utføres likt overalt og innenfor akseptabel sikkerhet.

Særforbundene bruker kontinuerlig betydelige resurser på å utvikle og oppdatere regelverket med den kompetansen og erfaringen som idretten besitter. Det normale er at reglene vedtas av de respektive internasjonale særforbundene og forvaltes nasjonalt av de nasjonale særforbundene. Et relevant spørsmål er om idretten kan påberope seg et rettslig vern for disse bestemmelsene. Dette kan eksempelvis være aktuelt dersom en privat aktør utvikler et kommersielt produkt/konsept hvor idrettens regler inngår som en viktig del av dette. Reglene anvendes ofte ikke alene, men i en større sammenheng. Dersom konkurranseform, eksponering og gjennomføringsmåte etc. benyttes av eksterne uten samtykke fra idretten, vil idretten etter en konkret vurdering kunne kreve rettslig beskyttelse.

Dersom reglene på den annen side ligger åpent tilgjengelig på internett er det tvilsomt om det foreligger et rettslig vern for disse. Det kan for eksempel vanskelig tenkes at idretten kan stanse noen som spiller fotball, håndball eller ishockey etter disse idrettens konkurranseregler.

Der regelverket ikke er åpent tilgjengelig og et organisasjonsledd selger for eksempel regelhefter for å finansiere virksomheten, vil uautorisert kopiering og salg av slike regelhefter ikke kunne gjøres uten tillatelse. Det samme gjelder oversettelser av regelverket. Organisasjonsleddet vil ved slike tilfeller kunne kreve erstatning, samt kreve salget stoppet med støtte i markedsføringsloven.

5.2 «Idrettsproduktene» - organisatorisk fortrinn

Den organiserte idretten leverer en rekke produkter til sine idrettsarrangementer som ikke nødvendigvis har et rettslig vern, men som man kan ha et behov for både å synliggjøre og beskytte på annen måte. Dette har vi valgt å kalle organisatoriske fortrinn og i det følgende vil vi gjennomgå ulike idrettsprodukter som faller inn under denne kategorien.

5.2.1 Frivillighet

Den norske idrettsorganisasjonen er bygget opp med frivillighet som bærebjelke. Organisasjonsleddene er styrt gjennom det frivillige tillitsmannsapparatet, og frivillighet kommer eksplisitt til uttrykk som en av organisasjonsverdiene. Frivilligheten er også et mål i seg selv og derfor vurderes det som viktig med beskyttelse av aktivitet og tiltak som understøtter frivillig innsats og deltakelse i organisasjonen.

De fleste idrettsarrangementer er avhengig av frivillig dugnadsinnsats, og verdien av dugnadsinnsatsen som gjøres innenfor norsk idrett er svært høy. De idrettsarrangementene som avvikles innenfor den organiserte idretten forutsetter at alt overskudd, som er basert på enkeltmedlemmenes frivillige innsats går tilbake til den medlemsbaserte aktiviteten, og ikke til enkeltpersoner.

5.2.2 Kompetanse

Private/kommersielle aktørers idrettsarrangement har ofte behov for nødvendig kompetanse til gjennomføringen av arrangementet og det er ikke uvanlig at slik kompetanse hentes fra den organiserte idretten. Det kan eksempelvis være arrangør- eller dommerkompetanse, eller annen type kompetanse som personer har opparbeidet seg ved utdanning og sertifisering innenfor den organiserte idretten. I utgangspunktet er dette uproblematisk, og enkeltpersoner og organisasjonsledd har en grunnleggende rett til å utøve den aktivitet de ønsker.

I visse tilfeller kan imidlertid idretten ha et behov for å hindre at private/kommersielle aktører benytter kompetansepersonell fra idretten. Eksempelvis kan dette være dersom arrangementet gjøres i konkurranse med idrettens arrangementer.

Etter NIFs lov § 14-6 «Bestemmelser om konkurranseforbud» kan man nekte personer og organisasjonsledd å medvirke til slike arrangementer. Bestemmelsen lyder slik;

«Idrettsstyret og styret i særforbund kan nekte organisasjonsledd og medlem av organisasjonsledd tilsluttet NIF rett til å utøve eller medvirke i konkurrerende virksomhet gjennom deltakelse, medlemskap eller samarbeid med andre rettssubjekter. Nektelse krever saklig grunn.»

To vilkår må være oppfylt; idrettsarrangementet må være en konkurrerende virksomhet og nektelsen må være saklig begrunnet. Det er ikke tilstrekkelig at det kun er et idrettsarrangement. Det må også konkurrere med et eksisterende idrettsarrangement eller idrettsprodukt i regi av idretten. Hva som er en saklig grunn beror på en konkret vurdering.

Man bør være svært varsom med å benytte bestemmelsen om konkurranseforbud da den griper inn i enkeltmedlemmets/organisasjonsleddets frihet. Et aktuelt alternativ kan være at organisasjonsleddet i stedet trekker tilbake autorisasjonen fra vedkommende medlem til å virke som dommer, arrangør etc., eller unnlate å tildele arrangementer til

organisasjonsledd så lenge de medvirker til konkurrerende virksomhet. Dette må i så fall begrunnes saklig.

Det er viktig at overordnet organisasjonsledd før tiltak iverksettes, informerer og veileder vedkommende person/organisasjonsledd og gir de anledning til å endre eller avslutte forholdet. Et eksempel på dette var «Norefjellrennet» i 2012. Rennet var et rent privat initiativ, men etter dialog med Norges Skiforbund ble rennet i stedet avholdt i samarbeid med idretten. Det viser at det er mulig med samarbeid mellom kommersielle aktører og den organiserte idretten hvor begge parter interesser blir ivaretatt.

5.2.3 Deltakelse

Medlemmer i den organiserte idretten deltar fra tid til annen i idrettsarrangementer organisert av private/kommersielle aktører. Den organiserte idretten kan som et utgangspunkt ikke nekte slik deltakelse.

I visse tilfeller kan imidlertid idretten ha et behov for å hindre at enkeltmedlemmer eller organisasjonsledd deltar i slike arrangementer. Eksempelvis kan dette være dersom arrangementet gjøres i konkurranse med idrettens arrangementer.

Etter NIFs lov § 14-6 «Bestemmelser om konkurranseforbud» kan man nekte personer og organisasjonsledd å medvirke til slike arrangementer under samme vilkår som under pkt. 5.2.2. Man bør også her være svært varsom med å benytte bestemmelsen da den griper inn i medlemmets personlige frihet. Slik deltakelse skjer som regel ved uvitenhet og det er derfor viktig at organisasjonsleddet, før tiltak iverksettes, informerer vedkommende person om at denne deltar i konkurrerende virksomhet og derfor får anledning til å vurdere sin deltakelse. Nektelse må alltid være saklig begrunnet.

Når det gjelder landslagsutøveres deltakelse i slike arrangementer, har særforbundet større mulighet til å nekte deltakelse med hjemmel i avtaleforholdet mellom utøver og organisasjonsleddet. Ofte er slike forhold regulert i en landslagskontrakt, som bl.a. regulerer utøvernes rettigheter og plikter knyttet til inntekter, markedsforhold, trenings-

og konkurranseopplegg, opptreden i media mv. Er det ikke inngått noen særskilt landslagskontrakt, vil utøver uansett være så vidt tett knyttet opp til særforbundet, at bestemmelsene om konkurranseforbud enklere vil kunne benyttes.

5.2.4 Antidopingregler

Troverdigheten til ethvert idrettsarrangement er tuftet på forestillingen om at konkurransen er rettfærdig og skjer på like vilkår. Dette sikres langt på vei gjennom særidrettens eget kamp- og konkurranseregelverk. All erfaring tilsier imidlertid at arrangøren også må ha et troverdig virkemiddel for å bekjempe doping.

Nasjonal og internasjonal idrett er derfor pålagt å ha et antidopingregelverk som er i samsvar med reglene i World Anti-Doping Code. Det innebærer ikke bare en reglementsplikt, men også at man har en tilfredsstillende og forsvarlig kontroll- og påtalefunksjon samt et upartisk, uavhengig og kompetent domssystem.

Det er i praksis kun den organiserte idretten som har tilgang til et slikt antidopingapparat. Dette er et viktig konkurransefortrinn for idretten i forhold til private arrangører, som selv neppe har ressurser til å sikre dette.

5.2.5 Offentlige regler som påvirker konkurransen

Mange aktiviteter krever overholdelse av et offentlig regelverk. Som eksempel kan nevnes hestesportens plikt til å overholde mattilsynets regler om dyrevelferd og doping av hester, luftsportens overholdelse av offentlig fastsatte sikkerhetskrav, og kampsidretters overholdelse av sikkerhetsreglene i knockoutforskriften. Disse idrettene har normalt nedlagt betydelige ressurser i å sørge for at eget regelverk oppfyller det offentlige regelverket. Videre medgår det løpende store ressurser i å sørge for at regelverket bli overholdt.

Idretten kan således gjennom sin organisasjon tilby utøvere et regelverk som oppfyller offentlige regler. Alternativet til å utøve aktiviteten i regi av den organiserte idretten, er å

etablere en egen organisasjon med et eget regelverk som oppfyller offentlige bestemmelser. Dette vil være ressurskrevende for de fleste private aktører.

5.2.6 Tilgang til konkurransesystemer

Et idrettsarrangement vil som regel være knyttet til et organisert konkurransesystem, som eksempelvis en serie eller cup. Konkurransesystemet kan være nasjonalt, men også internasjonalt i den forstand at deltakelse kan kvalifisere til internasjonal deltakelse. Dette fordrer rettslig tilgang til konkurransesystemet gjennom tilknytning til nasjonale og internasjonale idrettsorganisasjoner. Dette er en tilgang som private arrangører av idrettskonkurranser normalt ikke vil kunne oppnå.

Innenfor den organiserte idretten er det særforbundene som arrangerer de offisielle norgesmesterskapene i Norge. Det er et konkurransefortrinn i forhold til private aktører.

5.2.7 Forholdet til statlige og lokale myndigheter

I motsetning til kommersielle aktører har idretten, som en frivillig organisasjon, tilgang til offentlige ressurser. Dette er knyttet til økonomisk støtte, tilgang til anlegg og areal og tilgang til gratis eller subsidierte offentlige tjenester.

De fleste idrettsanlegg er finansiert ved hjelp av spillemidler. Et spillemiddelfinansiert anlegg er ment å brukes av allmenheten, og det skal ikke danne grunnlag for privat, fortjenestebasert virksomhet.

Kulturdepartementet (KUD) har vedtatt egne bestemmelser om private aktørers tilgang til idrettsanlegg i sin «Veileder for tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet», jf. særlig kap. 2.3.4 hvor det heter:

«2.3.4 Utleie, utlån og bruksavtaler

Det er et grunnleggende prinsipp at spillemidler ikke skal omdannes til fortjeneste for private, fortjenestebaserte aktører. Dette innebærer at private, fortjenestebaserte aktører ikke kan hente fortjeneste fra et spillemiddelfinansiert idrettsanlegg. Formålet med prinsippet er å sikre at

fortjeneste fra driften av et idrettsanlegg som har mottatt spillemidler kommer det idrettslige formål med anlegget til gode.

Med private, fortjenestebaserte aktører forstås her aktører som ikke selv ville kunne stå som søker av spillemidler, jf. pkt. 2.2.1. For anleggseier legger prinsippet begrensninger på adgangen til å disponere over den delen av anlegget som har mottatt spillemidler: Anleggseier har ikke adgang til å leie/låne ut eller inngå bruksavtaler med private, fortjenestebaserte aktører.

Fra denne hovedregel gjelder følgende unntak:

- Anleggseier kan fritt disponere over de deler av et idrettsanlegg som ikke har mottatt spillemidler.*
- Anlegget kan leies/lånes ut for en kortere periode eller for avvikling av enkeltarrangementer av kortere varighet.*
- Anlegget kan leies/lånes ut til private aktører som ikke er fortjenestebaserte. Se likevel begrensningene som følger av pkt. 2.3.1.*
- Anlegget kan leies/lånes ut til private, fortjenestebaserte barnehager, dvs. at disse barnehagene kan gis tilgang til å benytte anleggets aktivitetsområder. Det er et vilkår at barnehagene kun får benytte anlegget til tider når det ikke kommer i konflikt med idrettens og den egenorganiserte aktivitetens behov for tilgang til anlegget.*

Dersom det avdekkes drift i strid med ovennevnte, vil dette kunne utgjøre et mislighold av vilkårene for tildeling av spillemidler, se pkt. 2.3.5.»

Bestemmelsene innebærer at private/kommersielle aktører i begrenset utstrekning kan bruke/leie idrettsanlegg til egne kommersielle aktiviteter. KUD har ikke utarbeidet noen retningslinjer for forståelsen av unntakene i kulepunktene angitt over. KUD har imidlertid inntatt en meget restriktiv holdning med tanke på unntakene, og tolker disse strengt. KUD utfører en viss kontroll, men den er begrenset til saker hvor man har fått informasjon eller ved selvsyn har avdekket uregelmessigheter.

5.2.8 Verdier og «goodwill» rundt arrangementer i regi av den organiserte idretten

Den organiserte idrettens arrangementer er bygget på frivillig ideell og verdibasert virksomhet. Disse verdiene og idrettens «goodwill» gir idrettens arrangementer en

merverdi som kommersielle virksomheter ikke selv kan generere, men som de gjennom bl.a. sponsortilknytning ønsker å nyte godt av.

5.2.9 Forsikring

Alle barn under 13 år som deltar i idrettsøvelse i Norge og Norden organisert av lag, krets eller forbund tilsluttet NIF er dekket av NIFs Barneidrettsforsikring. I tillegg tilbyr de aller fleste særforbundene lisensordninger som inneholder forsikring for de som deltar i organisert trening og konkurranse. Private/kommersielle aktører kan ikke nødvendigvis tilby liknende forsikringsordninger uten at det innebærer en høyere kostnad.

6. Hvem kan kreve beskyttelse og hvordan

Dersom det avdekkes forhold knyttet til private/kommersielle idrettsarrangementer hvor det anses å foreligge rettighetskrenkelser, jf. punkt 5.1, oppstår spørsmålet om hvem som eventuelt kan ta rettslige skritt for å bringe forholdet til opphør (rettslig interesse).

For det tilfellet at et organisasjonsledds egne rettigheter krenkes, vil det være opp til angjeldende organisasjonsledd å ta rettslige skritt for å bringe forholdet til opphør. I en slik sak vil det også kunne være aktuelt for et overordnet organisasjonsledd å tre inn i saken som partshjelper, jf. tvistelovens § 15-7 (1) b) som har følgende ordlyd:

«(1) Partshjelp skal tillates for

.....

b) foreninger og stiftelser, samt offentlige organer med oppgave å fremme særskilte interesser, i sak som ligger innenfor deres formål og naturlige virkeområde etter § 1-4.»

Inntreden som partshjelper vil særlig være aktuelt hvor saken reiser spørsmål av prinsipiell karakter som vil kunne ha betydning utover angjeldende sak. Ved krenkelse av rettigheter som angitt i punkt 5.1 må det antas at det vil kunne være særlig relevant å tre inn som partshjelper for å sikre idrettens interesser i et bredere perspektiv.

For det tilfellet at det avholdes private/kommersielle idrettsarrangementer som på generelt grunnlag anses å krenke rettigheter som omtalt i punkt 5.1 (dvs. at ikke et enkelt organisasjonsledds rettigheter krenkes), oppstår spørsmålet om hvem som eventuelt kan reise sak på vegne av idretten.

Organisasjoners søksmålsadgang for å ivareta sine medlemmers interesser er regulert i tvl. § 1-4:

(1) Foreninger og stiftelser kan reise søksmål i eget navn om forhold som det ligger innenfor organisasjonens formål og naturlige virkeområde å ivareta, når vilkårene ellers i § 1-3 er oppfylt.

Bestemmelsen innebærer at organisasjoner (herunder idrettens organisasjonsledd) kan fremme representative søksmål for ivaretagelse av de interesser organisasjonen søker å fremme, dvs. ikke egne rettigheter og plikter. Terskelen for denne søksmålsadgangen anses å være lav idet hovedtemaet er om organisasjonen «har rimelig grunn til å kreve at spørsmålet blir prøvd for domstolene». I dette ligger også en vurdering av organisasjonens representativitet for de interesser som fremmes.

Det må etter arbeidsgruppens vurdering antas at ovennevnte bestemmelse vil kunne benyttes av overordnede organisasjonsledd i idretten, typisk særforbund og eventuelt NIF, ved krenkelser av rettigheter som angitt i punkt 5.1. Søksmålsadgangen må imidlertid vurderes konkret i hvert enkelt tilfelle.

7. Oppsummering

Arbeidsgruppen har avdekket et behov for oppklaringer knyttet til IPD 1.7 om idrettens eierskap til arrangementer. Rapporten viser at forutsetningen om idrettens eierskap til arrangementene i IPD ikke uforbeholdent understøttes ved en juridisk vurdering av området. Rapportens gjennomgang av de ulike elementer (idrettsproduktene) som utgjør

et idrettsarrangement viser at idrettens eierskap er mer fragmentert enn det som tilkjennegis som en overordnet idrettspolitisk målsetting.

For idrettsorganisasjonen er det viktig å være kjent med at idrettens interne regelverk kun regulerer forhold i medlemsorganisasjonen og at disse reglene ikke uten videre kan anvendes med virkning for andre aktører.

Gjennomgangen i pkt. 5.1 og 5.2 av de ulike idrettsproduktene og aktuelle grunnlag for vern av disse viser at organisasjonsleddene må foreta en konkret vurdering for å finne de best egnede virkemidlene i hver enkelt sak for å beskytte og utnytte idrettens arrangementsrettigheter. Alle organisasjonsledd har et ansvar for å følge idrettens regler og alminnelig lovgivning som har betydning for idrettsarrangementer, samt beskytte idrettens rettigheter knyttet til sine idrettsarrangementer. Idretten må derfor ha nødvendig kompetanse på området, og arbeide kontinuerlig med videreutvikling og markedsføring av idrettens «produkter» slik at den organiserte idretten ivaretar sin posisjon som hovedleverandør av idrettsarrangementer i Norge.

Kilder:

1. «Samarbeid om idrettsarrangement» - veileder for idrettslag i NIF
2. Sør-Trøndelag tingretts kjennelse «Bislett Alliansen» av 15.01.2010
3. Tore Lunde: Rettsvern i nordisk rett for idrettsarrangement, konkurransar og liknande hendingar som eignar seg for utsending eller referat gjennom radio eller i TV. (Lov og rett 2/2002)
4. Johan Fr. Remmen og Niels Kiær: «Idrettens arrangements- media og markedsrettigheter 2001
5. Foreløpig rapport fra Lagsstrukturutvalget 1997
6. Troms byretts dom av 21.05.1986 («Nordlysdommen»)
7. John S. Gulbrandsen og Terje Hoffmann: Rettigheter i idrettsarrangement (Complex 3/83)

**NORGES IDRETTSFORBUND
OG OLYMPISKE OG
PARALYMPISKE KOMITÉ**

Postadresse
0840 Oslo

Besøksadresse
Sognsveien 73
0855 Oslo

tlf +47 21 02 90 00
e-post nif-post@idrettsforbundet.no
www.idrett.no
org.nr. 947 975 072 mva
